

Asia: VN/ 797/2021

Ehdotus valtioneuvoston periaatepäätökseksi kyberturvallisuuden kehittämishjelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomi on maailman johtavia yhteiskuntia, mitä tulee julkisen hallinnon tuottamien palveluiden sekä osin elinkeinoelämän tuottamien palveluiden digitalisoimiseen. Samalla tämä edelläkävijyys tarkoittaa sitä, että meihin kohdistuu ensimmäisten joukossa digitaaliseen toimintaympäristöön kohdistuvat uhat, on kyseessä ICT-palveluiden tuottamiseen vaikuttavat tekniset häiriöt, luonnonilmiöt tai henkilötietojen tietoturvaloukkaukset ja tietomurrot. Tämän takia on erittäin tärkeää, että Suomi pystyy varautumaan näihin erilaisiin uhkiin entistä paremmin. Digi ja väestötietoviraston pitää kyberturvallisuuden kehittämishjelmaa hyvin valmisteltuna ja perusteltuna kokonaisuutena vastaamaan kehittyvään uhkaympäristöön.

Olemme toistaiseksi välttyneet merkittävilta, laajavaikutteisilta koko yhteiskuntaan kohdistuneilta digitaaliseen toimintaympäristöön kohdistuneilta häiriöiltä ja hyökkäyksiltä. Todennäköisyys tällaisten toteutumiseen on kasvamassa johtuen kiihtyvistä tahdista uuden teknologian käyttöönoton osalta sekä globaalin verkkorikollisuuden ja valtiollisten toimijoiden aktiivisuuden kasvusta. Tämän ohella digitaalisen toimintaympäristön monimutkaistuessa, ihmisen rooli ja vaikutus esimerkiksi inhimillisten virheiden kautta syntyvien häiriöiden ja loukkausten aiheuttajana kasvaa. Digi- ja väestötietovirasto pitääkin erityisen tärkeänä digitaalisten palveluiden toimintaympäristön kokonaisvaltaista turvaamista, joka mahdollistaa palveluiden entistä luotettavamman siirtymisen digitaaliseen asiointikanavaan.

Kehittämishjelman pääteemoista huippuluokan osaamisen merkitys on neljästä pää-temasta merkittävin, koska se samalla tukee kaikkia muita kolmea kehittämishjelman pääteemaa. Sen sijaan, että haetaan huippuluokan osaamista asiantuntijuuden osalta, kaikkien kansalaisten perustiedot ja taidot tulisi olla keskiössä. Tulisiko tämä huomioida myös pääteeman otsikossa, joka korostaisi samalla osa-alueen merkitystä ja laajuutta? Samalla ei tulisi unohtaa sitä, että digitaalisen toimintaympäristön turvaaminen edellyttää myös entistä enemmän kokonaisvaltaista turvallisuuden eri osa-alueiden (riskien-hallinta, toiminnan jatkuvuus, tietoturva, tietosuoja) huomioimista niin

olemassa olevien palveluiden tuottamisessa kuin uusien palveluiden kehittämisessäkin. Kehittämishjelmassa onkin huomioitu hyvin näitä osa-alueita ja sitä, kuinka tärkeää on rakentaa nämä sisäänrakennetuiksi toimintaan ja palveluihin. Toimenpiteiden rahoituksen osalta on useassa kohdassa todettu, että kehittäminen tulisi olla osa normaaleja toimintamenoja. Tämän osalta on erittäin tärkeää varmistaa, että kyseiset toimijat ovat sitoutuneita kehittämään ja siten edistämään ohjelmassa sovittuja toimenpiteitä tarvittavalla rahoituksella. Kehitysohjelman odotuksen on hyvä asettaa tasapainoon sen kanssa, mitä palveluiden tuottajat kykenevät toteuttamaan nykyisten toimintamenojen puitteissa ja mitä mahdollisesti uusia velvoitteita heille ajatellaan syntyvän itse ohjelmasta rahoitetuissa toimenpiteissä.

Pääteemoista kiinteä yhteistyö on koettu erityisen hyvin toimivaksi juuri kyberturvallisuuden ja siihen kytkeytyvän digitaalisen turvallisuuden alalla, joten vahvasti verkottuneen toimintatavan vahvuuksien hyödyntäminen jatkossa entistä vahvemmin vaikuttaa korostamisen arvoiselta teemalta. Tämän osalta Digi- ja väestötietovirasto pitää kiinteän yhteistyön teemaa arvokkaana ja osoittaa erityistä kiinnostusta kehittää kyberharjoitustoiminnan kokonaisuutta julkisessa hallinnossa. Viraston näkemyksen mukaan harjoitustoiminnan panostuksen kohdentamiseksi ja niiden vaikuttavuuden arvioimiseksi tulisi määritellä kansallisella tasolla harjoitustoiminnan vähimmäisvaatimukset ja tavoitetila eri kohderyhmien tarpeet huomioiden. Harjoitustoiminnan osa-alueella tulisi huomioida toimijoina koko julkishallinto sekä tunnistaa harjoitustoimintapalveluita ja ratkaisuja tuottavat yritykset ja yhdistykset, jotka tulisi osallistaa mukaan toiminnan kehittämiseen kautta linjan. Harjoitustoiminnan ja harjoitustoimintapalveluiden kehittäminen tulisi huomioida osana perustettavan kansallisen koordinaatiokeskuksen ja sen yhteyteen ehdotettavaksi perustettavan osaamiskeskuksen toimintaa ja osana oppilaitosyhteistyötä.

Vahvan kotimaisen kyberturvateollisuuden ja tehokkaiden kansallisten kyberturvakyvykkyyksien teemat täydentävät luontevasti muita pääteemoja. Niillä voidaan katsoa olevan erityisen tärkeä rooli myös julkisessa hallinnossa, jonka palvelut tuotetaan pitkälti yhteistyössä yksityisen sektorin toimijoiden kanssa. Yksityisen sektorin toiminnassa kyberturvallisuuden alalla kansallisilla toimijoilla on luonnostaan korostunut rooli kansallisen toimintavarmuuden rakentamisessa ja siten ehdotetut teemat korostavat alan hyväksi koettuja menettelytapoja. Digi- ja väestötietovirasto voisi osaltaan osallistua näiden teemojen edistämiseen tukemalla hankintoihin liittyvän turvallisuusasioiden substanssiosaamisen kehittymistä kyberturvallisuuden tuotteiden ja palveluiden ostamisessa julkisessa hallinnossa. Lisäksi yhteiskunnan kriittisten tietovarantojen, palveluiden ja järjestelmien selvitystyö julkisen hallinnon järjestelmien osalta voitaisiin mahdollisesti toteuttaa DVV:n toimeenpanemana. Samaan kokonaisuuteen liittyvä kriittisten palveluiden turvallisen ohjelmistokehitysprosessin kehittäminen ja siihen kytkeytyvän ohjeistuksen kehittäminen erityisesti julkishallinnossa vaikuttaa kannatettavalta ja se voitaisiin toteuttaa soveltuvin osin Digi- ja väestötietovirastossa.

Digi- ja väestötietovirasto pitää ehdotettua kehittämisohjelmaa hyvin perusteltuna ja sen esittämä kokonaisuus vahvistaa useita osa-alueita niin teollisuudessa kuin julkisessa hallinnossakin. Tämä kokonaisuus on tarpeen, jotta jatkossakin voidaan taata häiriöttömät palvelut yhteiskuntamme tarpeisiin alati kehittyvässä toimintaympäristössä.

Salovaara Timo
Digi- ja väestötietovirasto

Pitkänen Mikko
Digi- ja väestötietovirasto - Palvelut-osasto